

سقوط امپراطوری انرون

دکتر یدالله مکرمی

شرکت انرون (Enron Corp) یکی از بزرگترین شرکت‌های جهان است که در زمینه انرژی، کالا و خدمات فعالیت دارد. انرون قبل از اعلان ورشکستگی، به تجارت برق، گاز طبیعی و توزیع انرژی و دیگر کالاها و ارائه خدمات مالی و مدیریت خطر در سراسر جهان می‌پرداخت. شرکت انرون در ژوئیه سال ۱۹۸۵ از طریق ادغام شرکت

تحقیقات آغاز شد. واقعه این بود که مدیران انرون، از جمله مدیر مالی آن **آندره فاستو (Andrew Fastow)**، مشارکت‌هایی را در خارج از انرون تشکیل داده بودند که با انرون معامله داشتند. مدیران انرون برای تشکیل مشارکتها کمیسیون گرفته بودند. مشارکتها پس از تشکیل، صدها میلیون دلار وام از بانکها گرفته و از محل آن برای انرون سرمایه‌گذاری کرده بودند؛ که البته این سرمایه‌گذارها وضعیت روشن و مشخص ندارند. استفاده از مشارکتها برای استقراض، به ۳/۹ میلیارد دلار بدهی خارج از دفاتر انرون منجر شد. شرکت انرون ابتدا کوشید مدیر مالی را مقصر جلوه دهد ولی چیزی نگذشته معلوم شد که پای اکثر مدیران در میان است. افکار عمومی در آمریکا و اروپا، موسسه آندرسن (حسابرس انرون) را به شدت تحت فشار قرار داده است. شواهدی وجود دارد که حسابرسان شرکت از فعالیت‌های جنبی مدیران و معاملات صوری و انعکاس آنها در صورت‌های مالی اطلاع داشتند اما موضوع را ندیده

این دو شرکت در ۹ نوامبر توافق خود برای ادغام را اعلام کرده بودند. سروصدای قضیه زمانی بالا گرفت که شرکت دی‌نژی برای توقف ادغام ادعا کرد که اقلام صورتهای مالی انرون به صورتی نادرست ارائه شده است.

موسسات رتبه‌بندی، در همین زمان ارزش اعتباری انرون را کاهش دادند و سهام انرون قبل از توقف معاملات آن توسط **بورس اوراق بهادار نیویورک (NYSE)**، به یک دلار و ۱۹ سنت سقوط کرد.

انرون که در سه دوره متوالی سه‌ماهه سال ۲۰۰۱ زیان نشان داده بود مبلغ ۱/۰۱ میلیارد دلار به‌عنوان هزینه غیرمترقبه در حسابهای سه‌ماهه سوم منظور کرده بود. پس از آن انرون اعلام کرد که بخش عمده‌ای از این هزینه صرف آزاد کردن سرمایه‌گذاری در مشارکت‌های خاصی می‌شود که زیر نظر مدیر مالی شرکت انجام گرفته بود.

این موضوع بلافاصله توجه **کمیسیون بورس اوراق بهادار آمریکا (US SEC)** را به خود جلب کرد و

هوستون ناچرال گس (Houston Natural Gas) و **اینترنورت (InterNorth)** در **هوستون (Houston)** آمریکا شکل گرفت. انرون که ابتدا در زمینه خط لوله گاز طبیعی فعالیت داشت با مقررات‌زدایی بازار انرژی به سرعت تحول پیدا کرد و از توزیع‌کننده انرژی به معامله‌گر انرژی تبدیل شد. شرکت انرون از سال ۱۹۹۴ به تجارت انرژی برق پرداخت و از سال ۱۹۹۵ وارد بازار انرژی اروپا شد. فروش انرون در سال ۲۰۰۰ معادل ۱۰۱ میلیارد دلار بود. سقوط انرون که بزرگترین ورشکستگی در تاریخ آمریکا به‌شمار می‌رود، موجب از دست رفتن سرمایه هزاران نفر در قالب پس‌انداز بازنشستگی و بی‌اعتباری موسسه **آندرسن (Andersen)** حسابرس انرون شد. هر سهم انرون که در اوایل سال ۲۰۰۰ حدود ۹۰ دلار ارزش داشت در پایان همین سال به زیر یک دلار رسید.

داستان از آنجا آغاز شد که در ۲۸ نوامبر ۲۰۰۱ ادغام دو شرکت انرون و **دی‌نژی (Dynergy)** به دلیل بدتر شدن وضعیت نقدینگی انرون زیر سؤال رفت.

گرفته‌اند. موسسه اندرسن در اقدامی شتابزده مدیران حسابرسی مربوط را از کار برکنار کرد. اکنون بیش از دو ماه است که واقعه انرون در صدر اخبار اقتصادی جهان قرار دارد و تاکنون ورشکستگی شرکت و خودکشی یکی از مدیران را به دنبال داشته و ادامه کار موسسه اندرسن را با ابهام روبرو کرده است. اهمیت این واقعه و تاثیر آن به حرفه حسابرسی چنان بوده است که مدیران عامل پنج موسسه بزرگ حسابرسی دنیا برای روشنگری و توضیح مسئله اقدام به انتشار بیانیه مشترک کرده‌اند. آینده حرفه حسابرسی در بوتس آزمایشی سنگین قرار گرفته است!

بیانیه مدیران عامل پنج موسسه بزرگ حسابرسی دنیا درباره انرون

سقوط انرون، مانند دیگر رویدادهای نامساعد تجاری، توجه همگان را به حرفه حسابرسی، نقش ما در بازارهای مالی آمریکا و مسئولیتهای ما در قبال مردم جلب کرده است. ما به خوبی می‌دانیم که حرفه قوی، سخت‌کوش و اثربخش، بخشی مهم و حساس از سیستم گزارشگری مالی است و برای حفظ اعتماد سرمایه‌گذاران در بازارهای سرمایه، اهمیت اساسی دارد. ما به مسئولیت خود واقفیم.

مباحث پیچیده و گسترده‌اند. زمانی که واحدهای تجاری با شکست روبرو می‌شوند و اعتماد عمومی فرو می‌ریزد، همه کسانی که در بازارهای سرمایه حضور دارند مسئولند فعالانه بکوشند مسائل اصلی را بفهمند و راه‌حلهای معنی‌دار را دنبال کنند. ما از دیگر دست‌اندرکاران بازار می‌خواهیم به موشکافی قضیه بپردازند و گامهای درخور اهمیت بردارند. ما، هرپنج موسسه به اتفاق، با تمرکز توجه و منابع خود، می‌کوشیم مباحث مهم برای سرمایه‌گذاران را ارزیابی و ترسیم کنیم. ما همچنین خود را در قبال آنچه که باید در آینده بر مبنای آگاهی حاصل از وقایع جاری انجام شود، متعهد می‌دانیم.

ارتقای گزارشگری مالی

ما در حال تهیه و ارائه پیشنهادهای مشخص به کمیسیون بورس اوراق بهادار برای بهبود رهنمود افشا در مورد معاملات اشخاص وابسته، واحدهای تجاری با هدف خاص، و مباحث مرتبط با خطر بازار، شامل خطرهای مربوط به قراردادهای انرژی، هستیم. ما کوشش می‌کنیم تا پایان سال پیشنهادهای خود را ارائه کنیم و تلاش می‌کنیم که چنین اطلاعات اضافی در گزارشهای سالانه سال ۲۰۰۲ در اختیار سرمایه‌گذاران قرار گیرد.

در مقیاس گسترده‌تر، به محض آنکه کمیسیون بورس اوراق بهادار فرایند نوسازی سیستم گزارشگری مالی را که مدتی است به تاخیر افتاده، آغاز کند ما نیز در این کار شرکت خواهیم کرد. اغلب اوقات موارد افشا در صورتهای مالی پرتعداد، اما گاه بی‌معنی است. برای تصمیمگیری آگاهانه به جز اطلاعات مربوط به درآمد، به جریانهای اطلاعاتی متعدد و متفاوت نیاز است و صورتهای مالی گذشته‌نگر که به صورت دوره‌ای ارائه می‌شود بیش از این برای انتقال معنی واقعی ارزش و خطر، کافی نیست. فرایند تدوین استانداردهای حسابداری در شرایط اقتصادی امروز، بسیار طاقت‌فرسا و کند است. ما در کنار دیگران کوشش می‌کنیم راه هموار ساختن و نوسازی این سیستم را بیابیم.

ارتقای اثربخشی حسابرسی

با توجه به محیط تجاری چالش‌برانگیز کنونی در صدیدیم عوامل خطر را که می‌تواند در طول چرخه گزارشگری جاری برای تهیه‌کنندگان صورتهای مالی، کمیته‌های حسابرسی و حسابرسان مهم باشد، ارزیابی کنیم. سال گذشته، نشست **اثربخشی حسابرسی** گزارش جامعی درباره زمینه‌های بهبود فرایند حسابرسی منتشر کرد. بسیاری از پیشنهادهای این نشست به اجرا گذاشته شد و بقیه نیز به‌طور فعال مورد توجه قرار گرفته است. ما خود را به استقرار به‌موقع این پیشنهادها متعهد می‌دانیم.

همزمان با آنچه که از درسهای وقایع اخیر می‌آموزیم، ما به همراه دیگران در حرفه می‌کوشیم تا سازوکار مقررات انتظامی حرفه را ارزیابی کنیم. ما به خوبی واقفیم که حرفه باید اعتماد سرمایه‌گذاران را حفظ کند. مقررات انتظامی برای سرمایه‌گذاران، حرفه، و بازارهای مالی لازم است، اما ما می‌دانیم که تغییر نیز ضروری است. ما کوشش خواهیم کرد اصلاحات مناسب را به‌موقع انجام دهیم.

New York, Dec.4, 2001

J. F. Berardino, Andersen   S. G. Butler, KPMG   J. E. Copeland, Jr., Deloitte & Touche
S. A. DiPiazza, PwC   J. S. Turley, Ernst & Young